

INHOUD

BENODIGDHEDEN	5	De eerste steken	69
Een werkplek creëren	6	Handmatige steken	69
Goed materiaal aanschaffen	8	▶ De draad in de naald rijgen	69
Meetinstrumenten	9	▶ De rechte steek	70
Markeerinstrumenten	10	▶ De achtersteek en de stiksteek	71
Knipinstrumenten	11	▶ De slipsteek	72
Fournituren	13	▶ De kruissteek	73
▶ Naalden	13	▶ Enkele aanvullende steken	74
▶ Spelden	14	De rijgsteek	74
▶ Garens	14	De afwerksteek	74
▶ Sluitingen	16	De overhandse steek	74
▶ Naaiaccessoires	18	De festonsteek	75
▶ Accessoires ter versteviging van stoffen	20	De blinde zoomsteek	75
Strijkaccessoires	22	De flanelsteek	75
Over stoffen	24	De cordonsteek	75
Stofsoorten	25	Naaimachinesteken	76
De draadrichting van de stof	27	▶ De verschillende steken	76
Welke stof voor welk werkstuk?	28	De rechte steek	76
Stof kiezen	40	De zigzagsteek	76
Patronen	43	De strakke zigzagsteek	76
De naaimachine	44	De (overhandse) zigzagsteek	76
Hoe kies ik mijn eerste naaimachine?	45	De meervoudige zigzagsteek	77
Hoe werkt een naaimachine?	47	Knoopsgaten	77
Naaimachineaccessoires	49	De blinde zoomsteek	77
TECHNIEKEN: VAN DE EERSTE STEEK TOT DE LAATSTE KNOOP	55	De drievoudige rechte steek en drievoudige zigzagsteek	77
De eerste stappen bij naaiwerk	56	De locksteek of overhandse steek	77
De voorbereidingen	56	Een stiksel beginnen	78
▶ Je kledingmaat bepalen	56	Een eerste stiksel maken met de hand	78
▶ De stof voorbereiden	58	Een eerste stiksel maken met de naaimachine	79
▶ Een patroon overnemen	58	▶ Hoe stik je recht?	80
▶ Enkele wijzigingen	60	▶ Meerdere stofflagen stikken	80
▶ Maten combineren	61	▶ Een rechte hoek stikken	81
▶ Een borstneep/bustenaad verplaatsen	61	▶ Een ronding stikken	82
▶ Een patroon op de stof tekenen	62	Een stiksel afhechten	83
▶ Bijzondere gevallen	64	Een knoopje maken met de hand	83
▶ Een proefmodel maken	65	De achteruitsteek met de naaimachine	83
▶ Knippen	66	Een stiksel afwerken	84
▶ In elkaar zetten	66	Overhands naaien	84
		Inknippen	84
		Naden openstrijken	84

De verschillende afwerkingen	85	Fronsen.....	137
Een opening sluiten.....	85	Zomen en andere afwerkingen	139
Een sierstiksel maken.....	86	Een platte zoom met de hand.....	139
Biaisband.....	87	Een platte zoom met de naaimachine.....	140
Biaisband aanbrengen.....	88	Rolzomen.....	140
De Engelse naad.....	92	De hoeken in verstek.....	141
De platte naad (of Franse naad).....	94	Elastiek aan de onderkant van een mouw.....	142
Afwerking met een bies of paspel.....	95	Een elastiek stikken aan de onderkant van een pofbroek.....	143
Kragen	97	De manchetten van een blouse.....	144
Een halslijn met beleg maken.....	97	Randen afwerken met boordstof.....	146
Een eenvoudige kraag zonder staander naaien.....	98	Sluitingen	147
Een ronde kraag met uitsnijding naaien.....	99	Knopen.....	147
Een ronde hals naaien.....	100	Knoopsgaten.....	149
Een rolkraag naaien.....	101	Drukknopen.....	152
Een kraag met halsbies naaien.....	102	Haakjes/klittenband/brandenburgersluitingen.....	152
Biaisband aanbrengen aan de binnenkant van een halsopening.....	103	Ritssluitingen.....	153
Een kraag met staander naaien.....	104	Oogjes.....	162
Mouwen	106	Magnetische sluitingen.....	163
Een schouder in elkaar zetten.....	106	Een tassenbeugel plaatsen.....	165
Een rechte mouw inzetten.....	106	Metalen gespen (tongsluiting).....	166
Een fronsmouw inzetten.....	107	Bandjes.....	167
Raglanmouwen.....	108	Een knoopplus aanzetten.....	168
Mouwen met effect creëren.....	109	Decoratieve elementen	169
Schouderbandjes maken met behulp van biaisband.....	110	Zigzagband aanbrengen.....	169
Zakken	111	Applicaties opstikken.....	170
Een opgestikte zak maken.....	111	Pomponlint opstikken.....	171
Een opgestikte ronde zak maken.....	113	Hengsels	172
Een opgestikte zak met klep maken.....	114	Een handgreep in een tas naaien.....	172
Een zak met elastiek maken.....	116	Een handgreep maken.....	173
Een schuine steekzak maken.....	118	Een hengel maken.....	174
Een zak met rits maken.....	119	Een hengel met een ring maken.....	175
Taillebanden	120	Trucjes en tips	176
Een rok met elastiek in de tailleband.....	120	Problemen met inrijgen van het gareen op de naaimachine.....	176
Een elastische tailleband op een rok naaien.....	121	Problemen tijdens het naaien.....	178
Een tailleband met rits naaien.....	122	Tips.....	181
Een tailleband op vorm maken.....	123	Woordenlijst	182
Een stof vorm en vastheid geven	124	Register	188
Een rugpand afwerken met platstuk.....	124		
Figuurnaden of nepen.....	125		
Plooien.....	131		

BENODIGDHEDEN

EEN WERKPLEK CREËREN

NAAIWERK VRAAGT TIJD EN RUIMTE EN JE KAN EEN PROJECT ZELDEN ZONDER ONDERBREKING AFWERKEN. JE WINT TIJD EN WERKT EFFICIËNTER ALS HET LUKT OM EEN PLEK TE CREËREN DIE SPECIAAL IS GERESERVEERD VOOR JE NAAIWERK. UITERAARD IS DEZE IDEALE SITUATIE NIET ALTIJD MOGELIJK, MAAR PROBEER DIE TOCH HET LIEFST ZO GOED MOGELIJK TE BENADEREN.

INRICHTING

Ideaal is het om een aparte plek te hebben waar je je naaiwerk kan verrichten, of het nu om een apart vertrek gaat (perfect) of om een tafel in een hoek van je woonkamer. Op die manier kan je je naaiproject laten liggen en er meteen mee doorgaan wanneer je er weer tijd voor hebt.

Gebruik een tafel die groot genoeg is om er gemakkelijk stoffen op te kunnen knippen. De tafel zou op zijn minst 1 meter lang moeten zijn.

Zorg ervoor dat er voldoende licht is. Werk bij een raam of zorg voor een goede lamp.

STOFFEN

Na verloop van tijd krijg je een mooie voorraad stoffen. Was ze direct na aanschaf. Zo is de meeste krimp uit je stoffen en voorkom je dat je naaiwerk kleiner uitvalt na de eerste wasbeurt.

Doe ze meteen in de wasmand wanneer je thuiskomt. Zo zorg je ervoor dat lappen direct bruikbaar zijn zodra je een nieuw project begint. Het is beter je coupons opgerold dan opgevouwen te bewaren op een plank in een kast. Dan nemen ze minder plaats in en zijn ze gemakkelijker te pakken. Als je heel georganiseerd bent, kan je ze van een etiket voorzien waarop je de stofsoort/samenstelling en de afmetingen van de stof noteert. Bewaar je lappen stof het liefst niet in de zon, anders worden de kleuren snel flets.

PATRONEN

Bedenk een opbergsysteem voor je patronen.

Bewaar ze in stapels op een plank in de kast of in plastic dozen om te voorkomen dat ze stoffig worden.

MATERIAAL EN FOURNITUREN

Je moet gemakkelijk bij je naaigerei en fournituren kunnen. Berg ze daarom op in aparte dozen. Berg je markeerspullen en knipgereedschap op in een daarvoor bestemde lade of een klein kistje. Zorg ook dat je een handige bewaarplek hebt voor je garens en spoeltjes.

Enkele regels om te onthouden

Installeer je aan een tafel die groot genoeg is om er gemakkelijk aan te kunnen werken met al het materiaal dat je nodig hebt.

Zorg voor goed licht.

Lees de aanwijzingen in hun geheel voordat je begint. Volg de voorgeschreven werkvolgorde.

Denk eraan om regelmatig je handen te wassen om te voorkomen dat het garen of de stof vuil wordt.

Om goed naaiwerk af te leveren, moet je de tijd nemen om te oefenen. Leg de lat niet te hoog. Zoals bij alle beroepen, beheers je het vak pas goed als je ervaring hebt opgedaan. Als je alleen nog maar recht kan stikken, begin dan met een werkstuk dat met de rechte steek is gemaakt. Begin met het maken van eenvoudige modellen.

BENODIGDHEDEN

GOED MATERIAAL AANSCHAFFEN

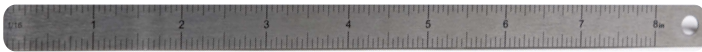
VOORDAT JE BEGINT, MOET JE DE GESCHIKTE MATERIALEN
AANSCHAFFEN. SOMMIGE ZIJN ONMISBAAR, ANDERE WAT MINDER,
MAAR DEZE BLIJKEN SOMS TOCH HEEL PRAKTISCH TE ZIJN. JE VINDT
ZE HEEL GEMAKKELIJK IN FOURNITURENZAKEN OF OP INTERNET.

MEETINSTRUMENTEN

Om een kledingstuk goed te laten vallen is het noodzakelijk te meten, de lichaamsmaten op te nemen om te weten welke maat je gaat knippen en hoeveel stof je moet kopen. Hiervoor zijn verschillende meetinstrumenten nodig.

▶ **Een liniaal van minimaal 50 cm.** Hiermee kan je rechte lijnen trekken wanneer je een patroon overneemt.

▶ **Een haak of geodriehoek.** Om er zeker van te zijn dat je een rechte hoek krijgt.

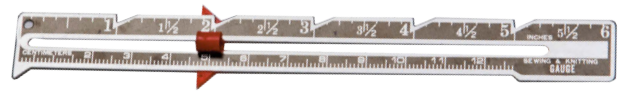
▶ **Een meetlint:** kies een geplastificeerd meetlint, want dat vervormt niet. Het moet minstens 150 cm lang zijn. Dat is de klassieke lengte. Schaf een langer meetlint aan als je met grotere stukken stof gaat werken. Koop zo mogelijk een model dat de breedte heeft van een standaard naadtoeslag. Het meetlint is vooral geschikt om rondingen van een patroon en lichaamsmaten mee te meten.

▶ **Een zoommeter (of zoommaatje):** dit kleine metalen of plastic meetinstrument bevat standaard schaalverdelingen: 1 cm, 1,5 cm, 2 cm, 3 cm, 4 cm en 6 cm. Hij is heel praktisch voor het meten en overbrengen van kleine maten en het maken van zomen. De metalen variant kan tegen hitte en is strijkbaar.

▶ **Liniaal met schuifregelaar:** dit kleine meetinstrument heeft in het midden een opening waarin je een schuifregelaar kan plaatsen waardoor je een precieze lengte kan instellen. Hij is handig voor maten die herhaald worden, zoals naden en zomen, maar je kan er ook de plaats van knopen, figuur-naden enzovoort mee aangeven.

▶ **Patchwork liniaal:** dit is een transparante liniaal opgedeeld in ruitjes van een centimeter, zowel in verticale als in horizontale richting. Hij is ideaal om er evenwijdige lijnen op gelijke afstand van elkaar mee te trekken, naadtoeslagen toe te voegen, zomen te tekenen of rechte hoeken te controleren. Het is een veelgebruikt meetinstrument bij patchwork.

▶ **Boogmal:** met dit instrument zijn lichaamsrondingen na te bootsen en kan je patronen tekenen of wijzigen.

MARKEERINSTRUMENTEN

Er worden verschillende instrumenten gebruikt om zowel op papier als op stof te markeren, of je nu met de hand of met de naaimachine werkt.

OP PAPIER

Bij naaiwerk is het gebruikelijk om het patroon niet te knippen, maar om het over te brengen op papier. Zo kan je het originele patroon intact houden. Hiervoor heb je een potlood (bij voorkeur een vulpotlood, zo werk je altijd even fijn), een gum en patroonpapier nodig.

ER BESTAAN VERSCHILLENDE SOORTEN PATROONPAPIER.

Welke drager je kiest, is afhankelijk van je criteria:

► **Patroonpapier**, of zijdepapier, is heel kwetsbaar. De ene zijde is glad en glimmend, de andere zijde is mat. Je tekent op de matte kant, de gladde zijde wordt op het patroon gelegd.

■ SOORTEN PATROONPAPIER: EEN OVERZICHT

SOORT DRAGER	TRANSPARANTIE	STEVIGHEID	HOUBAARHEID
Patroon/zijdepapier	Heel goed	Heel kwetsbaar	Goed vouwbaar. Neemt weinig ruimte in.
Overtrekpapier	Heel goed	Heel kwetsbaar	Vrij stijve vouwen. Neemt vrij veel ruimte in.
Wit pakpapier	Betrekkelijk goed	Stevig	Neemt vrij veel ruimte in.
Transparant plastic kopieerfolie	Heel goed	Stevig	Neemt vrij veel ruimte in.
Swedish tracing paper	Vrij goed	Stevig genoeg	Neemt vrij veel ruimte in.
Carbonpapier	Niet transparant	Stevig	Goed vouwbaar

► **Overtrekpapier** vergemakkelijkt het kopiëren, maar scheurt snel wanneer je ermee werkt.

► **Wit pakpapier** (maximaal 60 gr.) is een goed compromis tussen transparantie en stevigheid.

► **Transparant plastic kopieerfolie** is stevig, maar moeilijk te knippen en slecht zichtbaar op stof.

► **Swedish tracing paper** is steviger dan patroonpapier, maar blijft soepel genoeg om rond het lichaam te worden 'gemodelleerd', zodat je het patroon kan aanpassen zonder dat je een proefmodel hoeft te maken.

► **Carbonpapier**. Carbonpapier, dat aan één kant is bedekt met een soort was, leg je tussen het patroon en de stof in. De gekleurde kant komt op de stof. Het hulpmiddel bij carbonpapier is het radeerwielletje. Er bestaan verschillende kleuren carbonpapier; kies de kleur die het beste bij je stof past.

OP STOF

Als je het patroon hebt overgenomen op papier, moet het tijdelijk worden overgenomen op de stof, inclusief alle merktekens. Hiervoor heb je de keuze uit verschillende instrumenten:

▶ **Kleermakerskrijt:** dat is het traditionele materiaal voor het markeren op stof. Het is er in meerdere kleuren – geel of wit voor donkere stoffen, rood of blauw voor lichte stoffen – en in verschillende vormen. De randen of de punt moeten goed geslepen zijn.

▶ **Krijt in poedervorm:** wit krijt in poedervorm is verkrijgbaar in kleine krijtradeerwielletjes. Je plaatst het radeerwielletje op de gewenste plaats en het poeder komt eruit. Je kan er dunne en nauwkeurige lijnen mee trekken.

▶ **Verdwijnstiften.** De markeringen met deze stiften verdwijnen met behulp van water, aan de lucht of door warmte. Het is raadzaam een proefje te doen op de stof om er zeker van te zijn dat de inkt zichtbaar is en vooral dat de inkt uitwisbaar is.

▶ **Radeerwielletje.** Er bestaan twee soorten radeerwielletjes: met de gladde variant kan je patronen ononderbroken op de stof doorslaan, met de getande variant sla je het patroon door in de vorm van markeringspuntjes. Je gebruikt een radeerwielletje in combinatie met carbonpapier.

▶ Je kan ook **een klein stukje droge zeep** gebruiken. Hiermee kan je de stof perfect markeren.

KNIPINSTRUMENTEN

Bij naaiwerk knip je vaak papier, stof en garen. Hiervoor heb je verschillende scharen nodig.

▶ **Een papierschaar.** Deze is onmisbaar voor het knippen van een patroon. Als je je stofschaar gebruikt om er papier mee te knippen, komen er kleine – voor het oog onzichtbare – slijtageplekjes op de bladen die de stof beschadigen wanneer je die ermee knipt.

▶ **Een stofschaar.** Deze wordt ook wel ‘kleermakersschaar’ genoemd. Het gaat om een van de belangrijkste instrumenten (misschien wel het belangrijkste) van je naaiuitrusting! Het allerbelangrijkste is dat je goed moet onthouden dat je met een stofschaar uitsluitend stof knipt en niets anders. Stofscharen hebben scherpe punten en moeten groot genoeg zijn – over het algemeen tussen 20 en 25 cm voor volwassenen – voor een grote knipwijdte om zo precies en netjes mogelijk te kunnen knippen. Maar hoe langer de bladen, hoe zwaarder de schaar. Het is dus belangrijk om een goed compromis te vinden tussen de grootte en het gewicht van de schaar. Als je vaak dikke stoffen knipt (jeans, wollen weefsels) is het beter om een wat grotere schaar aan te schaffen (25-27 cm).

Wat materiaal betreft, is een schaar van roestvrij staal aan te raden, want die gaat langer mee en kan geslepen worden.

De schaar moet eveneens jouw maat hebben: een schaar moet je passen, net als een handschoen! Hij moet goed in de hand liggen, zodat je er nauwkeurig mee kan knippen. Geef de voorkeur aan ergonomische handgrepen en vergeet niet dat er scharen bestaan voor zowel rechts- als linkshandigen.

Investeer gerust in een goede stofschaar. Als je deze goed onderhoudt, gaat hij jaren mee. Berg hem vooral goed op om te voorkomen dat hij valt of voor een ander doel wordt gebruikt.

